

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.10.2009

KOM(2009)536 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Rozvoj medzinárodného rozmeru integrovanej námornej politiky Európskej únie

OBSAH

Potreba a účel	3
1. Kľúčové témy platformy EÚ pre medzinárodné námorné záležitosti.....	3
2. Posilňovanie úlohy EÚ na multilaterálnych fórach	7
3. Vytváranie regionálnej spolupráce v spoločných úmoriach	9
4. Rozvoj bilaterálnych vzťahov s kľúčovými partnermi	10
Politický program EÚ.....	11

Potreba a účel

Udržateľný rozvoj je základom politického programu EÚ. Pri dosahovaní tohto cieľa zohráva ústrednú úlohu integrovaná námorná politika (INP). Európa je námorným kontinentom. Naše rozmanité oceány a moria, ako aj rozsiahle pobrežné oblasti sú už dlho miestom významných námorných činností, ktoré z hľadiska hospodárstva, životného prostredia a spoločnosti predstavujú významný prínos. Cieľom INP je podpora udržateľného rastu, konkrétne námorného hospodárstva a pobrežných regiónov vo všeobecnosti, a to na základe koordinácie medzi rôznymi odvetvovými politikami a prostredníctvom rozvoja prierezových nástrojov. Takýmto spôsobom dokážeme zabezpečiť integrované reakcie na výzvy v námornej oblasti.

Ak však má byť INP úspešná, nemôže byť len európskou politikou. Morské ekosystémy a morské hospodárstva majú medzinárodný charakter. V rámci INP nie je možné ignorovať dianie za hranicami Európy. Naopak, mnohé z najnaliehavejších problémov, ktoré si vyžadujú integrovaný prístup, nie je možné účinne riešiť bez rozsiahlej medzinárodnej spolupráce. Platí to v prípade problémov, ktoré sú výslovne globálneho charakteru, ako napríklad zmena klímy, strata biodiverzity, udržateľné využívanie morských zdrojov, spravodlivá hospodárska súťaž v oblasti lodnej dopravy a stavby lodí, a podpora dôstojných pracovných podmienok v týchto odvetviach, ako aj v prípade tých problémov, ktoré majú viac regionálny charakter, napr. potreba ochrany životného prostredia pred vplyvmi určitých námorných činností v Stredozemnom alebo Baltskom mori. V oboch prípadoch je zrejmé, že EÚ musí tieto problémy riešiť v rámci medzinárodných partnerstiev. Skutočne je našou povinnosťou, aby sme ako globálny aktér a ako regionálny partner plnili svoje záväzky a dokonca stáli na čele pri riešení problémov v námornej oblasti.

Pokiaľ ide o problémy v regionálnych moriach susediacich s EÚ, Komisia v osobitných oznámeniach už predstavila, alebo tak čoskoro urobí, svoju víziu nevyhnutných opatrení. Tento regionálny prístup vyplýva priamo z požiadavky Európskej rady, aby Komisia pri vývoji programu INP podrobne zohľadnila regionálne špecifiká.

Súčasným oznámením sa dopĺňa tento regionálny prístup tak, že sa skúma, ako je potrebné zo širšieho medzinárodného hľadiska zväčšiť rozsah INP. Základným predpokladom v tejto súvislosti je vytvorenie rámca EÚ pre globálny integrovaný prístup k otázkam v námornej oblasti. Takisto sa v ňom uvádzajú spôsoby, ako by sa mala posilniť autorita EÚ ako medzinárodnej námornej mocnosti na multilaterálnej úrovni. Tým by sa tiež uľahčila regionálna spolupráca so susednými prímorskými krajinami, s ktorými má EÚ spoločné úmoria, ako aj pomohlo pri rozvoji užších bilaterálnych vzťahov s kľúčovými partnermi. Úsilie podporované v rámci medzinárodného rozmeru INP EÚ sa musí realizovať v súčinnosti s ústrednou politikou EÚ v oblasti vonkajších vzťahov a politiky rozvoja.

1. KĽÚČOVÉ TÉMY PLATFORMY EÚ PRE MEDZINÁRODNÉ NÁMORNÉ ZÁLEŽITOSTI

Na Svetovom samite o udržateľnom rozvoji, ktorý sa uskutočnil v Johannesburgu v roku 2002, sa stanovili ambiciózne globálne ciele, pokiaľ ide o obnovu ekologického zdravia a optimálnej produktivity našich morí a oceánov. Medzi tieto ciele patrí program integrovanej správy oceánov a pobreží na základe ekosystému, zníženie straty morskej biodiverzity, zriadenie sietí morských chránených oblastí a obnova dobrého biologického stavu svetových zásob rýb. Súčasťou posledného uvedeného cieľa je zameranie sa na boj proti nezákonnému, neohlásenému

a neregulovanému rybolovu (NNN), podľa potreby zníženie rybolovnej kapacity a dosiahnutie maximálneho udržateľného výnosu do roku 2015.

Pri mnohých z týchto cieľov dosiahla EÚ dobrý pokrok a naďalej je odhodlaná ich splniť všetky. Nie len to, že mnohé oblasti si stále vyžadujú značné množstvo úsilia, ale niektoré problémy sa medzičasom stali ešte závažnejšími, niektoré už dlhodobo napr. zmena klímy, iné sporadickejšie, ako pirátstvo. EÚ je odhodlaná pomôcť pri tvorbe kapacity medzinárodného spoločenstva riešiť súčasné, ako aj budúce problémy v námornej oblasti.

Medzinárodná správa na základe právneho štátu

Čím sa náš svet stáva globalizovanejším, tým sú jeho nároky na morské ekosystémy na našej planéte vyššie. Ak máme čeliť tlaku, ktorý tak môže vzniknúť, je nevyhnutnejšie ako kedykoľvek predtým, aby sa jasne definovali, explicitne rozdelili a ľahko vykonávali pravidlá hry. Dohovor OSN o morskom práve (UNCLOS) z roku 1982 je aj naďalej kľúčovým odkazom v tejto oblasti, ktorý dopĺňa Dohoda OSN o zásobách rýb v oblasti rybolovu. Napriek opakovaným výzvam medzinárodného spoločenstva, predovšetkým Valného zhromaždenia OSN v rámci jeho relevantných výročných uzneseniach, sa niekoľko krajín stále nepripojilo k týmto nástrojom a ani ich neuplatňuje. EÚ by mala podporovať skutočný pokrok v tejto oblasti, pretože úspech možno najlepšie dosiahnuť globálne. Takisto by mala poskytnúť pomoc rozvojovým krajinám, aby sa zabezpečilo, že nebudú zaostávať v dôsledku nedostatku primeraných prostriedkov.

Prioritou EÚ by malo byť globálne partnerstvo UNCLOS. Toto stanovisko by sa malo presadzovať prostredníctvom dialógu s tými krajinami, ktoré uvedený dohovor doteraz nepodpísali. EÚ bude aj naďalej podporovať úsilie OSN zabezpečiť to, aby partnerské krajiny ratifikovali UNCLOS a ďalšie medzinárodné kľúčové dohody v námornej oblasti a aby sa výrazne posilnili primerané nástroje na medzinárodné monitorovanie a presadzovanie práva. EÚ preto odporúča a podporuje, aby sa v kontexte príslušných bilaterálnych rokovaní a dohôd ratifikovali a uplatňovali tieto kľúčové nástroje. Pri uskutočňovaní politických projektov, ako je obnova všeobecného systému preferencií, ktorá sa očakáva v roku 2015, by sa malo počítať s väčším príspevkom k dobrej medzinárodnej námornej správe.

EÚ by takisto mala podporovať lepšie využitie inštitúcií zriadených v rámci UNCLOS a zabezpečiť, aby v nich mala EÚ primerané zastúpenie.

Ochrana morskej biodiverzity vrátane biodiverzity na širom mori

EÚ dôrazne podporuje rad záväzkov a iniciatív týkajúcich sa ochrany morského prostredia v mnohých námorných oblastiach, na ktoré sa vzťahujú globálne a/alebo regionálne dohovory. EÚ by mala opätovne potvrdiť svoju podporu, pokiaľ ide o prácu týkajúcu sa morskej biodiverzity, ktorá sa uskutočňuje v rámci Dohovoru o biologickej biodiverzite, vrátane rozhodnutia o zriadení súboru kritérií na identifikáciu území, ktoré si vyžadujú ochranu v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie, a vytvorenie zoznamu morských oblastí, ktoré spĺňajú tieto kritériá, ako aj vývoj usmernení v oblasti hodnotenia environmentálnych vplyvov činností vykonávaných na širom mori.

Napriek tomu, že UNCLOS obsahuje všeobecné záväzky v oblasti ochrany morského prostredia a spolupráce, neexistujú žiadne mechanizmy na prijatie účinných viacodvetvových opatrení na šírom mori. EÚ takisto presadzuje integrovaný prístup v rámci ochrany a udržateľného využívania morskej biodiverzity v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie. Na tento účel navrhla dohodu o realizácii v rámci UNLOCS, ktorá by mohla mať zásadný význam pri odstraňovaní nedostatkov v súčasnom právnom rámci, predovšetkým pokiaľ ide o zriadenie morských chránených oblastí na šírom mori.

Rybolovné činnosti majú zásadný vplyv na biodiverzitu. EÚ sa neustále usiluje o obmedzenie nadmernej kapacity flotíl, odstránenie nezákonného, neohláseného a neregulovaného rybolovu a nezákonných rybolovných praktík, ktoré vážnym spôsobom poškodzujú morské ekosystémy. EÚ takisto podporuje rozvojové krajiny, ktoré sú vo vysokej miere závislé od morských zdrojov, aby ich využívali udržateľným spôsobom, pričom súčasne presadzuje hospodársky a sociálny rozvoj.

V roku 2008 Rada prijala nariadenie (ES) č. 734/2008 o ochrane citlivých morských ekosystémov na šírom mori pred nepriaznivými vplyvmi rybárskeho výstroja na lov pri dne, ktorým transponovala uznesenie UNGA 61/105 do právnych predpisov EÚ. V súčasnosti sa EÚ usiluje o účinné globálne uplatňovanie tohto uznesenia.

Zmeny klímy

Zo súčasných prognóz vyplýva, že zmeny klímy budú mať pravdepodobne celý rad významných ekologických, sociálnych a hospodárskych vplyvov, predovšetkým v prípade ostrovov a pobrežných spoločenskí.

Oceány, moria a pobrežné oblasti nie sú jedinými oblastami, ktorých sa to týka. Takisto majú potenciál, aby významne prispeli k účinným stratégiám zmierňovania vplyvov vrátane rozvoja nových zdrojov energie (napr. alternatívne obnoviteľné zdroje) a techník skladovania emisií CO₂. Stále je nevyhnutné, aby sa v niekoľkých námorných odvetviach prijali ďalšie opatrenia na obmedzenie vplyvov zmeny klímy spôsobenej človekom vrátane obmedzenia znečistenia ovzdušia loďami. Medzinárodná námorná organizácia je zodpovedná za napomáhanie rozvoju a schváleniu takýchto všeobecných obmedzujúcich opatrení a EÚ sa teší v blízkej budúcnosti na záver tejto práce. EÚ vytvorila strategický prístup s cieľom znížiť emisie skleníkových plynov a minimalizovať svoju zraniteľnosť, pokiaľ ide o pravdepodobné vplyvy zmeny klímy, prostredníctvom adaptačných stratégií. V súčasnosti by EÚ musí zintenzívniť svoje úsilie zaviesť dohodu o zmene klímy po roku 2012, a to v spolupráci so svojimi partnermi v Rámcovom dohovore OSN o zmene klímy. Takisto by mala pokračovať v zabezpečovaní technickej a finančnej podpory pri prispôbovaní sa vplyvom zmeny klímy¹ určenej rozvojovým pobrežným a ostrovným štátom prostredníctvom iniciatív, akou je napríklad globálna aliancia proti zmene klímy² a s cieľom pomôcť partnerským krajinám vypracovať dlhodobé národné adaptačné plány.

¹ KOM(2009) 475/3 Oznámenie o zintenzívnení medzinárodného financovania opatrení na boj so zmenou klímy: európsky návrh pre kodanskú dohodu.

² Oznámenie o vytvorení globálnej aliancie proti zmene klímy medzi Európskou úniou a chudobnými rozvojovými krajinami, ktoré sú najviac ohrozené zmenou klímy – KOM(2007) 540.

Zabezpečenie námornej bezpečnosti, námornej ochrany a slobody plavby

Zintenzívnением činností v oblasti lodnej dopravy sa námorná bezpečnosť stala pre EÚ vecou najvyššie významu. Prijatím 3. balíka námornej bezpečnosti 11. marca 2009 EÚ v súčasnosti disponuje jedným z najkomplexnejších a najmodernejších regulačných rámcov na zabezpečenie bezpečnosti lodnej dopravy, najmä súčasným uplatňovaním medzinárodne prijatých pravidiel.

Zabezpečenie slobody a bezpečnosti plavby, ako aj plynulej dodávky a prepravy cestujúcich, má pre EÚ najvyšší význam. Preto sa EÚ zaviazala naďalej včas uplatňovať a presadzovať všetky príslušné medzinárodné nástroje v tejto oblasti. Očakáva, že jej partneri budú postupovať rovnako a zabezpečia recipročnú a ekvivalentnú mieru ochrany námorných činností EÚ mimo vôd EÚ.

Piráctvo a ozbrojené lúpeže na mori v súčasnosti predstavujú vážnu hrozbu nie len pre osobitné námorné činnosti ako také, ale taktiež pre mnohé medzinárodné hospodárske a bezpečnostné záujmy. EÚ sa aktívne podieľa na medzinárodnom úsilí zameranom proti tomuto javu, predovšetkým v rámci OSN. Domnieva sa, že na boj proti pirátstvu a jeho hlavným príčinám námornými a civilnými opatreniami je nevyhnutná zvýšená spolupráca medzi partnermi. Taktiež však uznáva, že účinne bojovať proti pirátstvu v najviac postihnutých regiónoch bude možné len vtedy, ak sa opätovne nastolení poriadok na pevnine.

Podpora dôstojnej práce v námorných odvetviach

Námorná doprava, lodná preprava, stavba lodí a rybolov sú vysoko globalizovanými odvetviami hospodárstva. Podpora pracovných podmienok v týchto odvetviach v súlade s medzinárodne uznanými normami má zásadný význam pre hospodársku súťaž a sociálnu spravodlivosť. EÚ by mala na základe nástrojov MOP, ako aj záverov Európskej rady o dôstojnej práci pre všetkých, zintenzívniť úsilie a v spolupráci so svojimi partnermi ďalej presadzovať dôstojnú prácu v námorných odvetviach.

Lepšie pochopenie mora

Veda a technológia budú zohrávať kľúčovú úlohu pri dosahovaní skutočne udržateľného hospodárskeho rastu v oblasti námorných činností. Ďalšie výskumné činnosti sú nevyhnutné na preskúmanie a pochopenie potenciálu mora a problémov, ktoré s ním súvisia, ako aj na zvýšenie ekologickej účinnosti existujúcich námorných postupov, a nájdenie riešení v otázke neudržateľného nadmerného využívania zdrojov, pričom by sa mal uplatňovať ekosystémový prístup. EÚ a partneri z tretích krajín by mali zvýšiť svoju účasť na rozsiahlych medzinárodných výskumných programoch, ktoré presahujú vnútroštátne jurisdikcie, a na hlbokomorskom výskume, ako sa odporúča v stratégii EÚ pre morský a námorný výskum³. Takýmto spôsobom budú môcť lepšie identifikovať spoločné záujmy a vzájomný prínos, ako aj vypracovať spoločný postup vo vzťahu k zásadným medzinárodným záväzkom, pričom najlepším možným spôsobom využijú výsledky, ktoré sa už podarilo

³ KOM(2008) 534 v konečnom znení. Európska stratégia pre morský a námorný výskum: ucelený rámec európskeho výskumného priestoru na podporu udržateľného využívania oceánov a morí.

dosiahnuť v rámci prebiehajúcich projektov s tretími krajinami financovanými v rámci 6. a 7. rámcových programov pre výskum.

2. POSILŇOVANIE ÚLOHY EÚ NA MULTILATERÁLNYCH FÓRACH

Jedným z pilierov vonkajších vzťahov EÚ je „účinný multilateralizmus“⁴ ako spôsobu na vybudovanie medzinárodnej správy, ktorý sa vyznačuje najväčšou účasťou, nediskrimináciou a inklúziou. Pôsobenie EÚ v rámci existujúceho multilaterálneho systému je potrebné posilniť v riešení námorných otázok. EÚ sa musí neustále usilovať o členstvo v medzinárodných organizáciách, ktoré sa zaoberajú medzinárodnými námornými otázkami bez ohľadu na komplexné rozdelenie právomocí medzi EÚ a jej členské štáty. Problémy, ktorým musia čeliť tradičné medzivládne organizácie, ak sa pokúšajú prispôbiť osobitnosť EÚ sa musia prekonať.

Komisia sa domnieva, že cieľom všetkých činností inštitúcií EÚ a členských štátov by mala byť koherentná so zásadou jednotnosti vonkajšieho zastúpenia EÚ. Pri všetkých príslušných dohodách a vo všetkých organizáciách by malo byť cieľom plné členstvo EÚ a maximálna účasť. Mali by sa v súlade s povinnosťou lojálnej spolupráce prijímať spoločné alebo koordinované stanoviská. Ak sa má posilniť vplyv EÚ na kľúčových multilaterálnych fórach, je nevyhnutné, aby EÚ vystupovala jednotne, alebo aspoň vysielala jednotné posolstvo.

Fóra OSN

Prostredníctvom výročných uznesení o oceánoch, morskom práve a udržateľnom rybolove zohráva Valné zhromaždenie OSN ústrednú úlohu v rámci presadzovania námorného programu na celosvetovej úrovni. V budúcnosti by účasť EÚ v rámci OSN mala byť vplyvnejšia. EÚ by sa mala tiež usilovať o zabezpečenie toho, aby texty prijaté v rámci výročných uznesení boli zjednodušené a zameriavali sa na priority vzájomne schválenej politiky.

Výročné schôdze Neformálneho konzultačného procesu OSN o morskom práve sa stali vplyvnými v rámci tvarovania programu pre námorné záležitosti. Mal by sa opätovne potvrdiť význam týchto procesov a malo by sa zabezpečiť ich ďalšie aktívne fungovanie.

Aj keď najaktuálnejší záväzný nástroj prijatý pod jej záštitou pochádza z roku 1993 (Dohoda o podporovaní dodržiavania medzinárodných ochranných a riadiacich opatrení rybárskymi plavidlami na šírom mori), zostáva Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo aj naďalej významným fórom na skúmanie otázok medzinárodného rybolovu, predovšetkým pokiaľ ide o zabezpečenie širokej účasti rozvojových krajín. V rámci tohto fóra by mala EÚ aj naďalej zohrávať aktívnu úlohu.

⁴

Správa o realizácii európskej bezpečnostnej stratégie – poskytujúca bezpečnosť v meniacom sa svete schválená Európskou radou zvolanou v Bruseli 11. a 12. decembra 2008 vypracovaná pod zodpovednosťou vysokého predstaviteľa EÚ Javieru SOLANU.

Od roku 2005 Komisia a členské štáty uplatňujú pred schôdzami Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) koordinačný postup, ktorý im umožňuje prípravu spoločných alebo koordinovaných stanovísk a predloženie spoločných vyhlásení týkajúcich sa záležitostí, ktoré sú v kompetencii alebo záujme EÚ. Komisia pracuje na zlepšení postavenia EÚ v rámci IMO tým, že dáva koordinačnému mechanizmu EÚ formálny charakter a snaží sa získať formálny štatút pozorovateľa, ak nie plné členstvo, pre EÚ⁵. Týmto nebudú dotknuté práva a povinnosti členských štátov EÚ ako zmluvných strán IMO.

Medzinárodná organizácia práce (ILO) je kľúčovým partnerom EÚ v oblasti pracovných noriem a spolupráce v námornej doprave a mala by hrať rozhodujúcu rolu pri zabezpečovaní dôstojných pracovných podmienok. V súlade so závermi svetového samitu z roku 2005 a s vyhlásením ministrov Skupiny na vysokej úrovni ECOSOC OSN z roku 2006 bude Komisia naďalej presadzovať dôstojnú prácu pre všetkých vo všetkých svojich vnútorných a vonkajších politikách ako jeden z kľúčových spôsobov posilňovania konkurencieschopnosti, udržateľného rozvoja a spravodlivej globalizácie.

Iné medzivládne fóra

Počet a význam regionálnych organizácií pre riadenie rybolovu (RFMO) ako primárnych fór na zachovanie a riadenie medzinárodných zásob rýb sa počas posledných rokov významne zvýšil⁶. Napriek tomu sa RFMO doteraz nepodarilo zabrániť nadmernému využívaniu mnohých zásob rýb a súvisiacej degradácie morských ekosystémov, na ktoré sa vzťahujú ich právomoci. EÚ by mala zintenzívniť svoje činnosti zamerané na posilnenie práce RFMO, aby sa zlepšila ich výkonnosť, ako aj globálna súdržnosť ich opatrení.

V posledných rokoch začala EÚ po prvýkrát vypracovávať spoločné stanoviská v rámci medzinárodnej komisie pre lov veľrýb. Obmedzený štatút pozorovateľa ju však naďalej obmedzuje v činnosti.

Regionálne dohovory o moriach sa zaoberajú ochranou morského prostredia z integrovaného pohľadu so zreteľom na kumulatívne tlaky. Mali by predstavovať kľúčovú úlohu v nasledujúcich rokoch vo presadzovaní smernice rámcovej námornej stratégie. V rámci integrovaného prístupu k námorným záležitostiam by EÚ mala zabezpečiť súdržnosť a hľadať synergie medzi takýmito rôznymi fórami, napríklad medzi environmentálnymi dohovormi (napr. regionálne dohovory o ochrane morí a dohovor o medzinárodnom obchodovaní s ohrozenými druhmi) a nástrojmi RFMO alebo IMO⁷.

⁵ Oznámenie Komisie: Strategické ciele a odporúčania pre politiku EÚ v oblasti námornej dopravy do roku 2018. KOM(2009) 8.

⁶ Osobitne významnými sú tieto organizácie: Medzinárodná komisia pre zachovanie atlantických tuniakov, Organizácia pre rybolov v severovýchodnom Atlantiku, Organizácia pre rybolov v severozápadnom Atlantiku, Organizácia pre tuniakov v Indickom oceáne, Komisia pre rybolov v západnom a strednom Tichomorí a Všeobecná rybárska komisia pre Stredozemné more.

⁷ Osobitný význam má Dohovor OSPAR o ochrane severovýchodného Atlantiku, Barcelonský dohovor o ochrane Stredozemného mora, Helsinský dohovor o ochrane baltického mora a Bukurešťský dohovor o ochrane Čierneho mora.

Organizácia OECD získala odborné poznatky a usporiadala politické diskusie o mnohých námorných odvetviach. Preto by to mohlo byť významné fórum na výmenu a ďalší vývoj osvedčených postupov v oblasti integrovaných politik týkajúcich sa morí.

Neformálne postupy

EÚ by mala byť aktívnejšia v rámci medzinárodných neformálnych postupov, ako v prípade Osobitnej jednotky proti nezákonnému, neohlásenému a neregulovanému rybolovu na širom mori (2003 – 2006). Dôraznejšia účasť EÚ je nevyhnutná predovšetkým v rámci Medzinárodnej únie pre ochranu prírody a Globálneho fóra o oceánoch, pobrežných oblastiach a ostrovoch, ktoré je medzinárodným fórom pre mnohostranný dialóg o námorných otázkach s cieľom informovať a podporiť formálne postupy v rámci OSN.

3. VYTVARANIE REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE V SPOLOČNÝCH ÚMORIACH

Všeobecný rámec

INP nie je univerzálnou politikou. Naopak, jej cieľom je podpora opatrení, ktoré sú prispôbené individuálnym potrebám rôznych pobrežných oblastí v Európe, ako aj rôznym oceánom a moriam obkolesujúcim európsky kontinent. Na zabezpečenie toho, aby realizácia INP v plnej miere reagovala na obavy pobrežných spoločenstiev a aby sa uľahčila lepšia námorná správa, Komisia vyvíja individuálne prístupy, ktoré by vyhovovali každému úmoriu. Keďže problémy v námornej oblasti sú spoločné pre všetky pobrežné štáty, je potrebné, aby sa v úzkej spolupráci so susednými partnermi vyvinuli stratégie pre úmoria.

Regionálne úsilie už boli spustené v prípade Severného ľadového oceánu⁸, Baltského⁹ a Stredozemného mora¹⁰. Ich schválenie a realizácia majú v súčasnosti najvyšší význam. Komisia takisto chce vyvíjať podobné úsilie pre ďalšie úmoria.

V skutočnosti existuje niekoľko problémov, ktoré sú príčinou spoločných obáv v oblasti EÚ úmoria Atlantického oceánu, ako napr. nadmerný rybolov, znečistenie z lodí, eutrofizácia a morský odpad. V rámci dohovoru OSPAR sa vyvíja úsilie zosúladiť strategické ciele s cieľmi ustanovenými v rámcovej smernici o námornej stratégii. Obrovský rast odvetvia cestovného ruchu v hospodárstvach atlantických štátov a zvýšená ochrana týchto prírodných oblastí predstavujú hlavné témy, ktorým je potrebné sa venovať. Úmorie Atlantického oceánu má takisto veľký potenciál, pokiaľ ide o energiu z obnoviteľných morských zdrojov: veterné turbíny, prílivová energia, morské prúdy a energia z vln – to všetko má významný potenciál rozvoja.

Čierne more takisto čelí veľkým problémom, ako napr. eutrofizácii, chemickému znečisteniu, ohrozeniu biodiverzity a vážnemu poklesu žijúcich morských zdrojov, v dôsledku prevažne neprimeraných opatrení na zachovanie rybolovu na úrovni

⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade - Európska únia a arktický región, KOM(2008) 763.

⁹ Oznámenie Komisie „Stratégia Európskej únie pre región Baltického mora“, KOM(2009) 248.

¹⁰ Oznámenie Komisie: „Integrovanou námornou politikou k lepšej správe Stredomoria“, KOM(2009) XXX.

úmorí. Bukurešťský dohovor o ochrane Čierneho mora pred znečistením je aj naďalej jediným významným regionálnym dohovorom o ochrane morí v Európe¹¹, ktorého EÚ nie je zmluvnou stranou, čo jasne bráni väčšej účasti EÚ na činnostiach osobitne zameraných na ochranu životného prostredia. V rámci iniciatívy čiernomorskej synergie EÚ sa vytvárajú sektorové partnerstvá v oblasti životného prostredia, dopravy a energie, ktorých cieľom je realizácia projektov regionálneho významu prostredníctvom spájania finančných prostriedkov z rozpočtu EÚ a z ďalších zdrojov vrátane medzinárodných finančných inštitúcií.

Spolupráca v oblasti nástrojov INP EÚ na regionálnej úrovni

Komisia chce tiež podporovať regionálnu spoluprácu v oblasti rozvoja prierezových nástrojov na tvorbu integrovanej politiky. Týka sa to predovšetkým integrovaného dohľadu nad námornými činnosťami, zlepšenia poznatkov v námornej oblasti, územného plánovania v námornej oblasti a integrovaného riadenia pobrežných zón s tretími krajinami, s ktorými má EÚ spoločné úmorí.

Okrem toho, v kontexte rámcovej smernice o námornej stratégii, by EÚ mala zamerať svoje úsilie na posilnenie dialógu so susednými krajinami o zvýšenej ochrane morského prostredia, tak na bilaterálnej ako na regionálnej úrovni, vrátane regionálnych dohovorov o ochrane morí.

4. ROZVOJ BILATERÁLNYCH VZŤAHOV S KĹÚČOVÝMI PARTNERMI

Dialóg je základným kameňom stratégie EÚ na spoluprácu s medzinárodnými partnermi. Poskytuje platformu na vytváranie aliancií, podporuje vzájomné porozumenie a umožňuje výmenu osvedčených postupov.

V súčasnosti prebieha niekoľko sektorových dialógov s kľúčovými partnermi o otázkach týkajúcich sa integrovanej námornej politiky, ako napr. o námornej doprave, stavbe lodí, environmentálnych otázkach, zamestnanosti a sociálnych záležitostiach, ako aj o riadení zdrojov rybného hospodárstva. Tieto dialógy sa zvyčajne opierajú o dohody alebo vyhlásenia o porozumení.

V zásadách, cieľoch a spôsoboch námorných politík, ktoré sa v súčasnosti vyvíjajú v niektorých kľúčových partnerských krajinách EÚ (napr. Kanada, Nórsko, Japonsko, USA, Brazília, India, Rusko a Čína), je možné nájsť mnohé spoločné prvky. Vo všetkých sa konkrétne uznáva potreba integrovaného prístupu s cieľom podporiť ochranu a udržateľné využívanie oceánov a morí a udržateľný rast pobrežných regiónov.

Komisia plánuje postupne rozšíriť rozsah týchto sektorových dialógov na širšiu spoluprácu v oblasti globálnych námorných záležitostí. Pri tom by sa mala usilovať o zvýšenie transparentnosti a konzistentnosti v rôznych príslušných odvetviach s cieľom lepšie identifikovať synergie. Hlavné témy rokovaní sa sústreďujú na prierezové nástroje, ako je dohľad nad námornými činnosťami, poznatky v námornej oblasti, integrované riadenie pobrežných zón a vývoj námornej technológie. Takisto

¹¹ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu - Čiernomorská synergia – Nová iniciatíva regionálnej spolupráce, KOM(2007) 160 v konečnom znení.

by sa mali zamerať na tie témy, ktoré sú na programe nadchádzajúcich multilaterálnych rokovaní, aby sa podporila vzájomná podpora a podľa možnosti vyvinuli spoločné iniciatívy.

EÚ by sa mala sústrediť na rozvoj svojich vzťahov s tými medzinárodnými partnermi, ktorí už uplatňujú integrovanú námornú politiku, alebo s tými, ktorí v tomto smere vykonávajú konkrétne opatrenia, ako aj s tými, s ktorými sme v rámci multilaterálnych fór už úzko spolupracovali.

Politický program EÚ

Integrovaný prístup k námorným záležitostiam sa už začína presadzovať ako zlatý štandard v oblasti námornej správy na celom svete. Vďaka integrovanej námornej politike EÚ je priekopníkom v tejto oblasti. Avšak na využitie tohto podnetu a na zabezpečenie toho, aby sa využili všetky výhody tvorby integrovanej politiky na vnútroštátnej úrovni, je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa zachoval a posilnil jeho vplyv v rámci diskusií na medzinárodnej úrovni. EÚ by preto mala podporovať a presadzovať rozsiahle prijatie zásad, nástrojov a postupov typu INP založených na ekosystémovom princípe, a to jednak ako nevyhnutného predpokladu účinného integrovaného riadenia vo vlastných vodách EÚ a jednak prínosu ako takého, a to v súlade s jej dôverou v spoločné multilaterálne rozhodovanie.

EÚ by predovšetkým mala:

- (1) posilniť svoju pozíciu globálneho aktéra prostredníctvom väčšej a jednotnejšej účasti na multilaterálnych fórach v súčinnosti s princípom súladu s externým zastupovaním EÚ,
- (2) podporiť globálne členstvo UNCLOS,
- (3) vzájomnými dialógmi s kľúčovými partnermi na vysokej úrovni presadiť v námorných otázkach spolupôsobenie s existujúcimi sektorálnymi dialógmi v ostatných oblastiach politiky,
- (4) viesť bilaterálny dialóg o INP prostredníctvom nástrojov ESP a multilaterálnych rozhovorov o úmorí v existujúcich rámcoch (t. j. Únii pre Stredozemie, Severnej dimenzii a Čiernomorskej synergii), pri spoločnom využívaní najlepších skúseností pri uplatňovaní nástrojov INP so svojimi susedmi a podporovať ich v zavádzaní takých nástrojov,
- (5) naďalej pracovať na tom, aby sa oceány a pobrežné oblasti dostali na vyššie miesta agendy o zmene klímy, a zabezpečiť podporu pre rozvojové pobrežné a ostrovné štáty v tejto oblasti, a to v súlade so stratégiami a iniciatívami EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce,
- (6) naďalej podporovať integračné úsilie v ochrane a udržateľnom využívaní biodiverzity v moriach, najmä v oblastiach mimo štátnej jurisdikcie, vrátane zriadenia námorných oblastí ochrany,
- (7) spolupracovať s Medzinárodnou organizáciou práce pri zabezpečovaní dôstojných pracovných podmienok v námornej oblasti,

- (8) realizovať svoje činnosti, s cieľom zabezpečiť slobodu, bezpečnosť a ochranu plavby vrátane opatrení proti pirátstvu,
- (9) pokračovať a posilňovať v spolupráci v oblasti výskumu s tretími krajinami s cieľom posilniť účasť v rozsiahlych programoch medzinárodného výskumu so susednými krajinami EÚ s cieľom definovať spoločné stratégie morského výskumu,
- (10) zabezpečiť súdržnosť medzi činnosťami rôznych organizácií, predovšetkým v oblasti rybného hospodárstva, životného prostredia a dopravy,
- (11) podporovať OECD pri vývoji štruktúry na výmenu osvedčených postupov v oblasti integrovaných prístupov k námorným záležitostiam,
- (12) rozvíjať stratégie pre všetky príslušné spoločné úmoria,

Komisia vyzýva Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov aby schválili ciele a navrhované činnosti Komisie, ako sa uvádza v tomto oznámení, a aby podporili a presadzovali prístup v ňom uvedený.